

Vassfaret og brøtningen

Bygdeutvalget har bladd litt rundt på nettet, og funnet frem litt informasjon om Vassfaret og fløting. Vi inviterte også med oss Jarle Heiene på et møte for å få rede på hvordan Brøtningen har foregått de siste årene.

1714

Tømmerfløting i Vassfaret pågår. Hedølingen Harald Sukke selger sin oppbygde dam i Strøen til Nils Iversen Tyrholm fra Drammen.

1968

Tømmerfløtningen i Vassfaret legges ned.

28.06.1985

Det endelige vernet av Vassfaret ble opprettet. Det omfattet fire ulike typer vern. Det var "Vassfaret og Vidalen landskapsvernområde" "Indre Vassfaret landskapsvernområde", "Bringen naturreservat" og "Ni særskilte verneområder" (reservater). Til sammen utgjorde disse områdene et areal på ca. 260 000 dekar.

1990

Avtale mellom Landbruks- og Miljøverndepartementet på den ene siden og seks grunneiere på den andre om en kulturvernplan i Indre Vassfaret landskapsvernområde. Skogsbilvei fra Veneli ned til Vassfaret bygges.

1991

Tømmerfløtning startes igjen som ledd i kulturvernplanen.

8. Nevlingkollen naturreservat

9. Bringen naturreservat

A. Indre Vassfaret
landskapsvernområde

B. Vassfaret og Vidalen
landskapsvernområde

C. Kulturvernplanområde

De som har stått for gjennomføringen siden den gang har vært:

Tidemann M. Kolsrud, Kristoffer Storruste, Marin Heiene , Nils Huset, Thomas Langødegård Anders Vidar Storruste, Roar Nordbyhagen, Roger Heiene, Einar og Jan Bruskerud, Ole Bjørn Odden og Jarle Heiene. Sistnevnte har også vært prosjektleder de siste årene frem til siste Brøtning.

Arbeidet rundt brøtningen har vært å få gjennomført hogst i området i Vassfaret og frakting av tømmeret frem til Øvre Grunntjern. Hogsten ble gjennomført med motorsag for det meste, men også manuell hogst med svans og øks ble brukt til tider.

Transporten frem til vassdragene ble gjort med hest og ”buk/geit”. Dette sikret minimal slitasje på terrenget, det ble ingen skade på annen skog, og var i det hele og store en fredelig seanse i forhold til bruk av skogsmaskiner og Traktorer.

Stemningen i skogen når en drev med hogst på den måten var veldig god, og jeg har sjøl vært med bestefar min i skogen sammen med hesten og svansen, og glemmer aldri kosen rundt bålet når vi kokte kaffe og spiste mat. Når dagen var gått, og det var blitt mørkt, la vi oss på siste lasset, pakka oss godt inn i skinnfellen, og la i vei hjemover.

Tømmerlense

En tømmerhengsle eller tømmerlense var en innretning som besto av sammenkjedete eller sammenboltede tømmerstokker og som tjente til å samle eller lede tømmerets gang i elver og vann. Ordene hengsle og lense blir brukt om hverandre. Disse var vanligvis laget av gran fordi dette treslaget flyter lettest. En skiller mellom ledelenser, samlelenser og sorteringslenser.

På Isen eller med Båt blir det så lagt ut lenser på Øvre Grunntjern, Nedre Grunntjern og på Nevlingen. Det skal legges ut et ganske stort antall lensestokker, som kjedes sammen og som utgjøre selve lensen. Tømmeret må også være av ”rett” dimensjon for at det skal flyte godt nok i vannet. Tungt vasstrukket tømmer vil synke i lensa, og kunne gli under lensa, og mye tynne stokker har lett for å gli under lensa ved urolig vann. Det blir også mye søkkesømmer hvis det blir for mange dager i vannet.

Tømmer som blir liggende søkt i dammene, vil etter en tid utvikle metangass og dette vil gjøre isen usikker etter en tid, ved at det dannes store gasslommer under isen, og at gassen drar med seg varmere bunnvann til overflaten.

Den første lensen er for å samle tømmeret som slippes ut i Øvre Grunntjern. Når tømmeret er lagt ut i tjernet, må det slippes på vann fra Strøen, til tjernet er fullt nok. Dette må gjøres i rett tid før selve fløtingen startes, for blir det for mye vann, må det slippes tidligere, og blir det for lite vann, må fløtingen utsettes. Dette har fløterne styrt ved at de kjenner dammene og vassdragene, og vet omtrent hvor lang tid de trenger å ”fille” på den enkelte dam før den kan slippes.

Det neste vannet, Nedre Grunntjern har og fått en lense, som skal samle opp tømmeret fra Øvre Grunntjern, og få dradd dette i posisjon til slippet i Nevlingen.

I Nevlingen legges det så en lense som skal samle opp alt som blir sluppet, for så å låse det sammen til ei Grime, og taue det med båt over Nevlingen til opptaksplassen.

Når fløtingen skjer, er dammen fylt til topp, og Grima er lukket slik at en skal få med mest mulig tømmer ned til neste dam. Hvis det blir liggende igjen noe i en av dammene, eller i elvene mellom, må en få dradd det ut i elvefaret, og sette dammene på nytt så en får med seg alt ned. Det tar fort noen timer eller dager å få rydda opp i dammer og elveløp hvis en har vært litt uforsiktig med vannmengde og tømmermengde.

Når alt er kommet ned i Nevlingen, er det samlet i lensa ved innløpet. Når det skal fraktes videre, må en løse bringene på lensa og sette den sammen til en ”Grime”. Før i tida måtte en ro Grima over, eller til og med ble det brukt å sette opp en mast i ”flåten” og seile over. Det tar noen timer å få lensa hel over vatnet, og er det mye motvind må en vente til en har rett vindretning. I dag brukes det påhengsmotor.

Når så alt er opprydda, og lasta på bil, er jobben med fløtingen over.

Arbeidet med å få ut lenser kan ta noen dager – alt kommer an på vær og føre forhold. Får en ut lensene på vinterføre gjør dette jobben lettere, for en bruker 2-3 ganger så lang tid med å dra ut alt med båt og koble det sammen.

Vi ber om at de involverte i dette prosjektet tar møte, for å få lagt et skikkelig fundament for neste års brøtning, slik at en har de nødvendige forutsetninger tilstede, et sikkert budsjett og kan planlegge hvilke inntjening en må ha på plass for en sikker gjennomføring.

Hovedsaken må være at vi får til et prøveår, med en ordning hvor en kan ivareta mest mulig av verneinteresser, samt få en kvalitetsmessig god brøtning som kan være noe å bygge på videre fremover.

Skal vi få til en varig løsning på brøtningen, synes det som at prosjektledelse må være på plass året før, slik at de sammen med Elvekassa kan få gjennomgått alle deler av vassdragene og utstyret som skal brukes, og også på godt vinterføre, få lagt klar alle lenser som skal til.

Vi deltar gjerne i en slik prosess – men da må vi få lagt på plass forutsetningen før sommeren, det er eneste måte å få til en skikkelig gjennomføring i 2009.

For Bygdeutvalget

Jan Warberg